

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرضا

پایان نامه:

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

رشته‌ی تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

عنوان:

بررسی جایگاه مناظره در فرهنگ اسلامی

باتأکید بر سیره و سنت امامان شیعی (علیهم السلام)

استاد راهنما:

دکتر عبدالرضا باقی

نگارش:

فاطمه جعفری

زمستان ۱۳۹۲

ISLAMIC AZAD UNIVERCITY

Shahreza Branch

Faculty of Human Sciences

Thesis for Master Certification

History Of Islamic Culture and Civilization

Subject:

**Of the debate on Islamic culture, with an emphasis on the
practice of Shiite Imams**

Thesis Advisor:

Dr.Abdol Reza Baghi

By:

Fatemeh Jafari

Jan2014

تقدیر :

با سپاس از اساتید ارجمند که زمینه‌ساز کسب موفقیت و پیشرفت علمی‌ام بوده‌اند و همچنین پدر و مادر بزرگوار و عزیزم که دعا‌های خیرشان در این راه مشکل‌گشای امور بوده و تشکر از همسر و فرزندان عزیزم (امیرحسین و مهدیه) که در طول تحصیل با سعه صدر کاستی‌هایم را تحمل کردند. این موفقیت مرهون گذشت و شکیبایی آنها می‌باشد.

تقدیم:

این پایان نامه تقدیم می‌شود به
ساحت مقدس چهارده معصوم
خصوصاً حضرت ولی عصر
(عجل اله تعالی فرجه الشریف) و
تمامی کسانی که در راه نشر
فرهنگ و تمدن اسلامی اثر گذار
بوده‌اند امید است که مورد رضای
حق تعالی قرار گیرد و منشاء
خیرات و برکات فراوان باشد.

- ۳۵- دیلمی، شیرویه بن شهردار، ۱۴۰۷ ه.ق: *فردوس الاخبار بماثور الخطاب المخرج علی کتاب شهاب*، بیروت، دارالکتاب العربی.
- ۳۶- ذهبی، شمس الدین، ۱۴۰۱ ه.ق: *سیر اعلام النبلاء*، بیروت، موسسه الرساله..
- ۳۷- زرین کوب، عبدالحسین، ۱۳۸۹: *کارنامه اسلام*، تهران، امیرکبیر.
- ۳۸- الزهراوی، ابی الحسن احمد بن فارس بن زکریا، ۱۴۱۰ ه.ق: *معجم مقائیس اللغة*، قم، مکتب اعلام الاسلامی.
- ۳۹- السلمی (العیاشی)، محمد بن مسعود بن عیاش، ۱۳۹۱ ه.ق: *تفسیر العیاشی* (تحقیق: سید هاشم رسولی محلاتی) تهران، چاپخانه علمیه.
- ۴۰- شافعی، حسن ۱۴۱۸ ه.ق: *الآمدی و ارایه الکلامیه*، قاهره، دار الاسلام.
- ۴۱- شریف القرشی، باقر، ۱۳۸۹ ه.ق: *حیاه الامام موسی بن جعفر*، بیروت، دار الاضواء.
- ۴۲- شریف القرشی، باقر، ۱۴۰۸ ه.ق: *حیاه الامام الهادی*، بیروت، دار الاضواء.
- ۴۳- شریفی، محمود و همکاران، ۱۳۸۶ ه.ش: *فرهنگ جامع سخنان امام حسین (علیه السلام)* (ترجمه: علی مویدی) قم، معروف.
- ۴۴- شهرستانی، عبدالکریم، ۱۳۶۴ ه.ش: *ملل و نحل* (تحقیق: محمد فتح الله بن بدران) قاهره، افست قم، منشورات رضی.
- ۴۵- شهیدی، جعفر، ۱۳۶۳ ه.ش: *تاریخ تحلیلی اسلام*، تهران، مرکز نشر دانشگاهی.
- ۴۶- صاحبی، محمدجواد، ۱۳۸۳ ه.ش: *مدخلی بر احیای سنتی مغفول*، قم، موسسه امام خمینی.
- ۴۷- صدر، محمد باقر، ۱۳۶۰: *اقتصاد ما* (ترجمه ی مهدی فولادوند) تهران، بنیاد علوم اسلامی.
- ۴۸- صدوق، محمد بن علی بن الحسین ابن بابویه، ۱۳۸۹ ه.ق: *التوحید*، تهران، مکتبه الصدوق.
- ۴۹- صدوق، محمد بن علی بن الحسین ابن بابویه، ۱۳۷۸ ه.ق: *عیون اخبار الرضا (علیه السلام)* (تصحیح: سید مهدی حسینی لاجوردی) تهران، جهان.
- ۵۰- صدوق، محمد بن علی بن الحسین ابن بابویه، ۱۴۰۳ ه.ق: *الخصال* (تصحیح: علی اکبر غفاری) قم، جامعه مدرسین حوزه علمیه.

- ۵۱- صدوق، محمد بن علی بن الحسین ابن بابویه، ۱۳۸۷: *من لا یحضره الفقیه* (ترجمه: عبدالکریم پاکنیا) انتشارات مبلغان.
- ۵۲- طباطبائی، سید محمد حسین، ۱۴۱۷ ه.ق: *المیزان فی تفسیر القرآن*، قم، دفتر انتشارات اسلامی.
- ۵۳- طبرسی، ابو منصور احمد بن علی بن ابی طالب، ۱۳۵۰ ه.ق: *احتجاج علی اهل اللجاج* (ترجمه بهزاد جعفری) نجف، المطبعه المرتضویه.
- ۵۴- طبرسی، فضل بن حسن، ۱۳۹۰ ه.ق: *اعلام الوری باعلام الهدی*، تهران، دارالکتب الاسلامیه.
- ۵۵- طبری الامامی، محمد بن جریر بن رستم، ۱۳۸۴ ه.ق: *دلائل الامامه*، نجف، منشورات المطبعه الحیدریه (افست منشورات الرضی قم).
- ۵۶- طوسی، محمد بن حسن، ۱۳۸۸: *امالی شیخ طوسی* (ترجمه: صادق حسن زاده) قم، اندیشه هادی.
- ۵۷- _____، ۱۳۸۲: *رجال کشی (اختیار معرفه الرجال)* (تصحیح: مصطفوی) مشهد، دانشگاه مشهد.
- ۵۸- _____، ۱۳۸۷: *الغیبه* (تحقیق و نشر: بنیاد معارف اسلامی) قم.
- ۵۹- طه حسین، ۱۳۳۹ ه.ش: *آئینه اسلام* (ترجمه: محمد ابراهیم آیتی) تهران، شرکت انتشار.
- ۶۰- العروسی الحویزی، عبدالعلی بن جمعه، ۱۴۱۵ ه.ق: *تفسیر نور الثقلین* (تحقیق: سید هاشم رسولی محلاتی) قم، اسماعیلیان.
- ۶۱- عطاردی، عزیز اله، ۱۴۰۶ ه.ق: *مسند الامام المجتبی (علیه السلام)*، مشهد، کنگره جهانی امام رضا (علیه السلام).
- ۶۲- عطاردی، عزیز اله، ۱۴۰۶ ه.ق: *مسند الامام الحسین (علیه السلام)*، مشهد، کنگره، جهانی امام رضا (علیه السلام).
- ۶۳- _____، ۱۴۰۶ ه.ق: *مسند الامام الرضا (علیه السلام)*، مشهد، کنگره، جهانی امام رضا (علیه السلام).
- ۶۴- _____، ۱۴۰۶ ه.ق: *مسند الامام الجواد (علیه السلام)*، مشهد، کنگره، جهانی امام رضا (علیه السلام).

- ۶۵- غزالی، ابو حامد محمد، ۱۴۰۶هـ.ق: *احیاء علوم الدین* (ترجمه: موید الدین محمد خوارزمی به کوشش: حسین خدیو جم به سال ۱۳۶۴) انتشارات علمی و فرهنگی وابسته به وزارت فرهنگ و آموزش عالی.
- ۶۶- قائمی امیری، علی، ۱۳۷۷هـ.ش: *مکتب مشعل هدایت امام علی النقی (علیه السلام)*، تهران.
- ۶۷- قزوینی، سید کاظم، ۱۴۰۸هـ.ق: *الامام الجواد من المهد الى اللحد*، بیروت، موسسه بلاغ.
- ۶۸- قمی، عباس، ۱۳۷۶: *الانوار البهیة*، مشهد، موسسه‌ی منشورات دینی.
- ۶۹- قمی، عباس، ۱۳۴۴: *سفینه البحار و مدینه الحکم و الآثار* (تحریر: احمد بن شیخ محمد حسین زنجانی: ۱۳۵۵) تهران، کتابخانه سنایی (افست مروی).
- ۷۰- کاشفی، محمد رضا، ۱۳۸۳هـ.ش: *مبانی، ویژگی ها و آفات گفت و گو از منظر قرآن*، قم، موسسه امام خمینی.
- ۷۱- کسایی، نورالله، ۱۳۶۳هـ.ش: *مدرسه نظامی*، تهران، امیرکبیر.
- ۷۲- کلینی، محمد بن یعقوب، ۱۳۸۱ ه.ق: *اصول کافی* (تصحیح و تعلیق: علی اکبر غفاری) مکتبه الصدوق.
- ۷۳- کوئن، بروس، ۱۳۷۲: *مبانی جامعه شناسی* (ترجمه: غلامعباس توسلی، رضا فاضل) تهران، سمت.
- ۷۴- مبلغی، احمد، ۱۳۸۳هـ.ش: *جایگاه و ادب گفتگو در قرآن*، قم، موسسه امام خمینی .
- ۷۵- مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۴۰۴ هـ.ق: *بحار الانوار الجامعه لدرر اخبار الائمه الاطهار (علیهم السلام)*، بیروت، موسسه الوفاء.
- ۷۶- محمدی ری شهری، محمد، ۱۳۷۵: *بحث آزاد در اسلام (مناظره در رابطه با مسائل اعتقادی)*، قم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه.
- ۷۷- محمدی ری شهری، محمد، ۱۳۸۳: *مناظره و گفت و گو در اسلام*، انتشارات دارالحديث.
- ۷۸- _____، ۱۳۶۲-۱۳۶۳هـ.ش: *میزان الحکمه*، قم، دفتر تبلیغات اسلامی.
- ۷۹- مدنی شیرازی، سید علی خان، ۱۳۹۷هـ.ق: *الدرجات الرفیعه فی طبقات الشیعه*، قم، مرکز اطلاعات و مدارک اسلامی.
- ۸۰- مسعودی، عبدالهادی، ۱۳۸۳هـ.ش: *مناظره از منظر دین*، قم، موسسه امام خمینی.
- ۸۱- مطهری، مرتضی، ۱۳۶۷هـ.ش: *سیری در سیره ی ائمه اطهار*، قم، صدرا.

- ۸۲- _____، ۱۳۷۸هـ.ش: *سیری در نهج البلاغه*، قم، صدرا.
- ۸۳- مفید، محمد بن محمد بن النعمان، ۱۴۱۳هـ.ق: *الارشاد فی معرفه حجج الله علی العباد*، قم، بصیرتی. (همچنین موسسه آل البيت، قم)
- ۸۴- _____، ۱۴۰۳هـ.ق: *الامالی* (تحقیق: حسین استاد ولی، علی اکبر غفاری) قم.
- ۸۵- _____، ۱۳۸۸: *تصحیح الاعتقاد*، موسسه تحقیقات نشر معارف اهل بیت (علیهم السلام).
- ۸۶- منتظر القائم، علی اصغر، ۱۳۸۴هـ.ش: *تاریخ اسلام تا سال ۴۰ هجری*، اصفهان، دانشگاه اصفهان.
- ۸۷- موسوی خوانساری اصفهانی، میرزا محمد باقر، ۱۳۹۲ هـ.ق: *روضات الجنات فی احوال العلماء و السادات*، قم، اسماعیلیان.
- ۸۸- موسوی شیرازی، محمد (معروف به سلطان الواعظین شیرازی)، ۱۳۴۲هـ.ش: *شبهای پیشاور در دفاع از حریم تشیع*، تهران، دار الکتب الاسلامیه.
- ۸۹- نجاشی، ابوالعباس، ۱۴۰۷هـ.ق: *رجال النجاشی* (تصحیح آیه الله زنجانی) قم، موسسه النشر الاسلامی.
- ۹۰- نیک گوهر، عبدالحسین، ۱۳۷۳هـ.ش: *مبانی جامعه شناسی*، تهران، راین.
- ۹۱- یعقوبی، ابن واضح، ۱۳۸۴هـ.ق: *تاریخ یعقوبی*، نجف، مکتبه الحیدریه.
- ۹۲- مهدی پیشوایی، *مناظرات امام جواد (علیه السلام)*، hawzah.net
- ۹۳- سید علیرضا واسعی، *جریان های سیاسی فکری عهد امام رضا (علیه السلام)*، isca.ac.ir
- ۹۴- الهام طاهری، *نقش امام موسی کاظم (علیه السلام) در گسترش فرهنگ و تمدن اسلامی*، rasekhoon.net

Abstract

One of the proven ways that Shiite leaders to uncover the truth and falsification of truth and falsehood have used the method Debate and by the way have tried to debate border conflict (Gftgvbh Khatramvrdnyvy) and Mera' (Gftgvbray prove its superiority) and controversial (Pinch the discussion) as well as to explain to the audience members, praised the way the debate (to prove right).

Because the Imam of Shiite various aspects of the spiritual - religious, social - political, judicial and scientific they have tried it in the form of different landscapes with various issues such as intellectual and religious debate, scientific, political, economic, cultural and displaying the debate in several respects, including the promotion of culture and civilization, has been a source of good deeds and blessings. This study is intended to nature, objectives and benefits, various aspects of this debate, politics and government relationship with time, characteristics and customs employed in their studies and their role in culture.